

bulgarian viesti

Suomi-Bulgaria –seuran jäsenlehti

1-2025

Tilinumero:

FI63 8000 1900 2809 43 (Danske Bank)

Viite: 20268

Käytä viitenumeroa maksaessasi jäsenmaksusi. Jos maksat muulta kuin omalta tililtäsi, merkitse viestikenttään nimesi.

Jäsenrekisteri:

Maija Boshkov

maija.boshkov@outlook.com,

puh. 0400 445 481

Ilmoitathan, jos yhteystietosi muuttuvat

Toimitus:

Ilkko Suvilehto, vastaava päätoimittaja

bgtoimitus@yahoo.com

Maj-Lis Lehessalo, taitto

puh. 0400 900433

mikki@lehessalo.com

Toimitusta avustaa lisäksi taitava joukko
freelancereita

Painopaikka: Grano, Helsinki 2025

SISÄLTÖ

3. Ajankohtaista, puheenjohtaja/päätoimittaja Ilkko Suvilehto
4. Bulgarian kuulumiset 15.2.2025 mennessä, Daniel Valtakari
7. Rodopin taikamaailma – 6.5. – 30.5.2025, Irina Stamboliyska
8. Seppo Kalliokoski täytti 80 vuotta, Tapani Salonen
9. Kukon uhraus, Mikki Lehessalo
10. Suomi-Bulgaria-seura Porin seudun osasto järjestää, Irina Stamboliyska
11. Etnistä erimielisyyttä Balkanilla, Mikki Lehessalo
13. Juustosääntö, Mikki Lehessalo
14. **Kutsu** Martenitsa-Martisor juhlaan, Hallitus
15. Hunajasiunauksia, Mikki Lehessalo
16. **Kutsu** Yleiseen kokoukseen, Hallitus
17. Bulgaria oli Balkanin suurvalta, Mikki Lehessalo
22. Osastojen osoitteet

Tekijänimin julkaistut artikkelit edustavat kirjoittajiensa näkemyksiä. Toimitus pidättää itsellään oikeuden lyhentää ja muokata artikkeleita kirjoittajan suostumuksella. Kuvat kirjoittajan, ellei erikseen mainita.

Kansi: Seuran hallitus toivottaa hyvää kevättä ja Pääsiäistä jäsenilleen.

Ajankohtaista

Matkailu Bulgariaan piristyi vuonna 2024. Noin 10 000 suomalaista käytti tuolloin vapaa-ajan matkapaketteja, mikä on 67,8 %:n nousu vuoteen 2023 verrattuna. Tänä vuonna matkapaketteja myyvät Apollo, TUI ja Tjäreborg. Norwegianin suorilla halpalennoilla pääsee Sofiaan (huhti-elokuu) ja Burgasiin (huhti-syyskuu) kolmessa tunnissa. Suoran lentoyhteyden myötä Sofian kaduilla kuulee kuulemma entistä useammin puhuttavan suomen kieltä. Matkan lyhyys ja halpa hinta tekevät matkasta houkuttelevan ja toivon pääseväni Sofiaan tänäkin vuonna.

Harmistuin nähdessäni uutisista, että kiinalaisomisteinen, mutta yksityisen bulgarialaisoperoiden käyttämä Vezhen-niminen alus oli rikkonut Ruotsin ja Latvian välisen tietoliikennekaapelin. Laivan kyljessä luki suurin kirjaimin Navibulgar. Vaikka Ruotsin syyttäjäviranomainen totesikin jälkikäteen, ettei kyse ollut tahallisesta teosta, vaan ”sääolosuhteista sekä laitteiden ja merimiestaidon puutteista”, niin jo kaksi viimeistä tekijää heikentävät Bulgarian julkisuuskuvaa tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa.

Bulgarialaiset alkavat jo valmistautua kevään tuloon. Helmikuun 14. päivänä maassa vietetään ortodoksien kirkollista pyhän Trifon Zarezanin päivää, johon yhdistyy samalla viinipuiden köynnösten ensimmäinen kevätleikkuu. Pyhä Trifon syntyi Frygiassa nykyisen Turkin alueella ja hoiti poikana hanhia . Hänen nimensä on johdettu kreikan sanasta tryphe, joka tarkoittaa ”pehmeyttä, herkkyyttä”. Häntä kunnioitetaan erityisesti maataloilla, eläinten parantajana. Trifon kuoli marttyyrikuoleman roomalaiskeisari Deciuksen vainoissa vuoden 250 jKr. paikkeilla.

Maaliskuussa bulgaarin tunnistaa martenitsasta, punavalkoisesta lankakoristeesta, joka laitetaan tavallisesti rinnukseen tai kuten nuorempi sukupolvi tekee, laitetaan lankamaiseksi rannekkeeksi. Minäkin toivotan lukijoillemme elinvoimaa, puhtautta ja onnea kevään myötä!

Seuran puheenjohtaja ja Bulgarian viesti -lehden päätoimittaja
Ilkko Suvilehto

Bulgarian kuulumiset 15.2.2025 mennessä

Politiikka & parlamentti

Hallitusneuvottelut: Hallitus muodostettiin GERB-puolueen, Bulgarian sosialistipuolueen (BSP) ja populistisen "There Is Such a People" (ITN) -puolueen koalitiolla. Koalitiolla on myös ulkopuolista tukea maan turkkilaiselta vähemmistöpuolueelta.

Hallitusneuvottelut olivat haastavia, ja GERB:n johtaja Boyko Borissov luopui pääministeriehdokkuudestaan, koska muut puolueet eivät halunneet häntä hallituksen johtoon. Näin saatiin muodostettua hallitus, joka on toistaiseksi pysynyt vallassa.

Tulevaisuuden haasteet: Uusi hallitus on sitoutunut edistämään Bulgarian liittymistä euroalueeseen vuonna 2026 ja pitämään budjettialijäämän enintään 3 prosentissa. Hallitus pyrkii myös palauttamaan taloudellisen vakauden ja toteuttamaan sosiaalisia uudistuksia.

Vuoden 2025 Bulgarian valtion budjetti on herättänyt paljon keskustelua ja uutisointia. Tässä on keskeisiä tietoja ja uutisia budjetista:

Menot ja alijäämä: Vuoden 2025 budjetti asettaa menot 40 prosenttiin BKT:sta ja budjettialijäämän enintään 3 prosenttiin. Tämä on tärkeää, jotta Bulgaria täyttää tarvittavat kriteerit ja voi liittyä euroalueeseen vuonna 2026.

Tällä hetkellä keskustelu tästä käy hyvin kuumana ja syytöksiä lentelee puolin ja toisin.

Menojen kasvu: Julkiset menot kasvavat merkittävästi, noin 25,5 prosenttia edellisvuodesta, ja ne nousevat 98,9 miljardiin BGN:iin vuonna 2025. Tämä johtuu muun muassa nopeista eläkkeiden korotuksista, tuista ja valtion työntekijöiden palkankorotuksista.

Velka: Valtionvelan odotetaan nousevan 59,8 miljardiin BGN:iin vuonna 2025, mikä on 27,8 prosenttia BKT:sta.

Euroalueeseen liittyminen: Pääministeri Rosen Zhelyazkov on korostanut, että budjetin alijäämä pidetään enintään 3 prosentissa, jotta Bulgaria voi täyttää euroalueeseen liittymisen kriteerit. Tämä on rauhoittanut pelkoja suuremmasta, 7-8 prosentin alijäämästä.

Pääministeri Rosen Zhelyazkov

Sotilasmenot: Bulgaria on ylittänyt suunnitelmansa sotilasmenojen kasvattamisesta, mutta ei aio lisätä menoja 5 prosenttiin, kuten Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on vaatinut.

Vuonna 2025 Bulgarian hallitus ja oppositio ovat olleet kiivaassa keskustelussa Lukoil Neftohim -jalostamon tulevaisuudesta. Tässä on keskeisiä tietoja ja uutisia aiheesta:

Hallituksen kanta:

Bulgarian hallitus on sitoutunut jatkamaan Lukoilin omaisuuden myyntiprosessia, joka alkoi vuoden 2023 lopulla. Hallitus on huolissaan siitä, että Lukoil Neftohim, joka on maan kriittistä infrastruktuuria, on edelleen venäläisessä omistuksessa, vaikka Venäjä on julistanut Bulgarian vihamieliseksi valtioksi.

Hallitus on myös harkinnut jalostamon asettamista erityisvalvontaan ja myyntitulojen jäädyttämistä, jotta ne voitaisiin käyttää Ukrainan jälleenrakentamiseen ja Bulgarian tulevien vaatimusten kattamiseen Venäjää vastaan.

Opposition kanta:

Osa oppositiopuolueista, kuten Vazrazdane, tukee jalostamon kansallistamista ja kyseenalaistaa myynnin perustelut ja arvioidun hinnan. He ovat huolissaan siitä, että myynti voisi johtaa Venäjän monopolin jatkumiseen Bulgarian energiasektorilla.

Kaksi oppositiopuoluetta on vaatinut valtiota hankkimaan Lukoilin jalosta-

mon, jotta voidaan estää Venäjän monopoli ja turvata maan energiavarmuus.

Energiaturvallisuus:

Energiaturvallisuus on ollut keskeinen huolenaihe, ja asiantuntijat ovat kehottaneet hallitusta harkitsemaan jalostamon ostamista. Tämä on osa laajempaa keskustelua Bulgarian energiariippuvuudesta ja pyrkimyksistä vähentää Venäjän vaikutusvaltaa maan energia-sektorilla.

Vuonna 2025 Bulgarian elintarvikkeiden, energian ja asumisen kustannukset ovat nousseet merkittävästi. Elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet, esimerkiksi maidon ja kananfileiden hinnat ovat korkealla. Energian hinnat ovat nousseet keskimäärin 8,42 % vuoden alusta. Asumisen kustannukset ovat myös nousseet, mutta eivät yhtä jyrkästi kuin elintarvikkeiden ja energian hinnat. Yleisesti ottaen elinkustannukset ovat nousseet, mutta ne ovat edelleen alhaisemmat kuin monissa muissa Euroopan maissa.

Presidentti Rumen Radev

Bulgarian parlamentti on hyväksynyt muutoksia oikeuslaitoksen lainsäädäntöön, jotka rajoittavat korkeimpien oikeusviranomaisten nimitysoikeuksia. Presidentti Rumen Radev on korostanut

tarvetta torjua poliittista ja oligarkkista vaikutusvaltaa oikeusjärjestelmässä

Turismi ja odotukset

Vuonna 2025 Bulgarian matkailuala on elpymässä ja odotettavissa on vilkas matkailukausi. Suomesta on myyty lähes 10 000 matkapakettia, mikä osoittaa maan suosion kasvua matkailukohteena. Bulgarian matkailuministeriö on asettanut strategisia tavoitteita, kuten innovatiiviset markkinointimenetelmät ja digitalisaation hyödyntäminen, parantaakseen maan matkailualaa.

Bulgarialaiset itse ovat optimistisia matkailun tulevaisuuden suhteen. He odottavat, että maan liittyminen Schengen-alueeseen vuonna 2025 lisää matkailijoiden määrää ja parantaa maan kansainvälistä imagoa. Lisäksi paikalliset yritykset ja matkailualan toimijat ovat sitoutuneet tarjoamaan korkealaatuisia palveluja ja parantamaan matkailukokemusta.

Vuonna 2025 bulgarialaiset itse matkustavat aktiivisesti kotimaassaan, ja suosituimmat kohteet ovat muun muassa Sofia, Plovdiv, Rila-vuoret ja Mustanmeren rannikko. Kotimaan matkailu on elpynyt pandemian jälkeen, ja monet bulgarialaiset suosivat lomakohteita, jotka tarjoavat sekä kulttuurisia että luonnonläheisiä elämyksiä.

Bulgarialaiset ovat myös innostuneita uusista matkailukohteista ja -aktiviteeteista, kuten ekomatkailusta ja historiallisista reiteistä. Matkailuministeriö on käynnistänyt kampanjoita, jotka

kannustavat kotimaan matkailua ja tukevat paikallisia matkailuyrityksiä.

Yhteiskunta

Bulgarian liikennesektori odottaa hyötyvänsä maan liittymisestä Schengen-alueeseen, mikä vähentää rajanylitysaikoja ja parantaa logistiikkaa. Lisäksi hallitus on suunnitellut investointeja infrastruktuuri hankkeisiin yhteistyössä Unkarin kanssa.

Bulgaria on ollut jatkuvassa poliittisessa kriisissä, ja maa on matkalla kahdeksansiin vaaleihin neljän vuoden sisällä. Tämä on aiheuttanut poliittista väsymystä ja epäluottamusta hallitusta kohtaan. Uutisointi eri medioissa ja yhteiskunnallinen keskustelu pyörii aika paljon tämän ympärillä. Lisäksi kansallismieliset ja Venäjä-mieliset puolueet, kuten "Vazrazhdane", ovat kasvattaneet suosiotaan. Tämä heijastaa laajempaa tyytymättömyyttä perinteisiin poliittisiin eliitteihin ja skeptisyyttä EU:n integraatiota kohtaan.

Oikeuslaitoksen riippumattomuus ja korruption torjunta ovat olleet myös keskeisiä teemoja. Presidentti Rumen Radev on korostanut tarvetta vähentää poliittista vaikutusvaltaa oikeusjärjestelmässä.

Luonto

Bulgariassa on ollut kohtalaisesti lunta vuoden 2025 alussa. Esimerkiksi Banskossa lumensyvyys on ollut jopa 185 cm ylemmillä rinteillä. Lunta on ennustettu lisää erityisesti hiihtokeskuksissa, kuten Chepelare ja Pamporovo. Siellä ainakin lumesta on hyötyä.

Tulvariski on vastaavasti ollut merkittävä huolenaihe. Helmikuussa 2025 on annettu oranssi varoitus 15 alueelle, joissa odotetaan voimakasta sadetta. Erityisesti Länsi- ja Keski-Bulgariassa on ollut tulvia, ja Sofia on kärsinyt useista tulvahälytyksistä. Vaikka tulvariskit ovat korkeat, hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin tilanteen hallitsemiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi. Uusi pääministeri Rosen Zhelyazkov on määrännyt jokiuomien ja patojen tason tarkastettavaksi ja puhdistettavaksi.

Hän on korostanut, että on tärkeää valmistautua mahdollisiin tulvariskeihin kevään lumien sulamisen vuoksi. Zhelyazkov on myös vaatinut täyttä koordinoitua ympäristöministeriön, maatalousministeriön sekä alueellisten kuvernöörin ja pormestarien välillä.

Daniel Valtakari
Puheenjohtaja
Turun Bulgaria-Seura

Rodopin taikamaailma - 6.5.-30.5.2025

Porin pääkirjastossa, Gallen-Kallelankatu 12

SBS Porin seudun osaston näyttelyssä esittämät lasten maalaukset on toimittanut bulgarialaisen Kărdžali kunnan lasten- ja nuorten taidekeskus.

Taidekeskus on järjestänyt 17 vuoden ajan lasten- ja nuorten piirustuskilpailua "Rodópin maaginen maailma" Bulgarian tasavallan opetus- ja tiedeministeriön, Sofian kansallisen lasten kulttuuripalatsin ja Kărdžalin kuntahallinnon tuen avulla. Vuonna 2024 kansallisessa kilpailussa oli esillä 815 maalausta 67 paikkakunnalta Bulgariasta ja Saksasta.

Osallistujien joukossa oli 115 koulua, päiväkoteja sekä henkilökohtaisen kehityksen koulukeskus. SBS Porin seudun osasto esittelee vain pienen osan maalauksista, joiden uskomattomat värimaisemat kuvailevat bulgarialaisia luonnonnähtävyyksiä, ainutlaatuisia bulgarialaisia kansanperinteitä ja tapoja, sekä Rodopi vuorien taikuutta.

Irina Stamboliyska

Seppo Kalliokoski täytti 80 vuotta

Lehmien mies, YSL:n kunniapuheenjohtaja ja myös SNS:n (Suomi-Namibia-seuran) kunniapuheenjohtaja Seppo Kalliokoski vietti 80 v. syntymäpäiviään Korson kirkon seurakuntasalissa lokakuussa 2024. Seuramme edustajina meidät oli kutsuttu juhlimaan juhlakalun kanssa merkkipäivää. Vieraita oli 120. Keittiön puolelta kerrottiin, että kahvikupit olivat loppua kesken. Vadelmakakkua riitti kaikille.

Päivänsankari hoiti suvereenisti spiikkauksen, juhlapuheen ja muisteluosuuden. Välillä itketti, välillä nauratti. SNS:n johtokunta Martti Eirolan johdolla esitti tervehdyksensä. Korson kirkkoherra Tuomas Antola ojensi Sepolle koivikko-aiheisen tarjottimen. Kristittyjen lääkäreiden onnittelut olivat lämpimät ja iloiset. Pekka Reinikaisen moni tunnisti IRR-tv:sta. Töölön seurakunnasta Erkki ja Sirkku Kuusanmäki puhuivat ja musisoivat trumpettilla. He kuulemma esittivät Namibian kansallislaulun. Tilaisuuteen olisi sopinut myös Kuuban kansallishymni, sen verran paljon kuubalaisia kaatui SWAPON riveissä Namibian itsenäisyyden puolesta.

Sepon vaimo Ritva oli aurinkoisena paikalla. Pariskunnan tytär (kuva vas.) esitti perhekunnan tervehdyksen. Muitakin puheenvuoroja ja muisteloita kuultiin Sepon lapsuutta myöten. Vexi räpsi valokuvia vaihtuvien tilanteiden tahdissa. Namibia oli läsnä Sepon syntymäpäivillä. Kuinkas muuten? Joku sanoikin, että suomalainen työväenliike menetti paljon, kun Kalliokosket muuttivat Ritvan lääkärintyön perässä Namibiaan.

Tapani Salonen

Kukon uhraus

Petlyovdenin juhla: Kukon uhraaminen ja terveysrituaalit Bulgariassa

20. tammikuuta 2025, vietetään yhtä Bulgarian kansankalenterin merkittävimmistä talvivapaista - Petlyovdenia tai Kukonpäivää. Vapaapäivä on täynnä rikkaita rituaaleja ja syvällistä hengellistä merkitystä, joka yhdistää kristillisen perinteen muinaisiin kansanuskomuksiin, joiden tarkoituksena on varmistaa terveys ja hyvinvointi.

Päivä on omistettu kahden kristinuskon merkittävän henkilön muistolle: pastori Euthymius Suuri, joka eli 5. vuosisadalla, ja St. Euthymius Tarnovosta, Bulgarian patriarkka, joka eli vuosina 1327–1402.

Pyhä Euthymios Tarnovolainen syntyi Bulgarian toisen kuningaskunnan pääkaupungissa Turnovossa aatelistiperheeseen. Saatuaan korkeatasoisen koulutuksen hän valitsi luostarielämän ja hänestä tuli munkki Kilifarevin luostarissa noin vuonna 1350 pastori Theodosius Tarnovalaisen johdolla. Vietettyään seitsemän vuotta Konstantinopolissa ja Athosvuorella hän palasi Bulgariaan ja perusti luostarin lähelle Pyhän Kolminaisuuden kirkkoa Turnovossa, jonne hän perusti Tarnovon kirjallisuuskoulun. Tästä tuli henkisen valaistumisen ja kulttuurisen kasvun keskus alueella. Hänen sanansa

"Kansani olemassaolo ja vauraus sekä esivanhempieni usko on henkilökohtainen kohtaloni" inspiroivat bulgarialaisia vielä tänäkin päivänä.

Nykyään he, joiden nimet ovat Evtim, Evtimia, Eftim, Euthymius ja Eftima, juhlivat nimipäiväänsä ja saavat hengellistä suojaa ja voimaa pyhältä Euthymiukselta.

Bulgarialaisessa kansanperinteessä tämä vapaa tunnetaan myös useilla nimillä, kuten Ihtim, Ihtima, Petarovden tai Petlarovden, joista jokainen liittyy kukkouhrituaaliin.

Kotitalouksissa, joissa on poikalapsia, kukko tarjotaan uhrilahjaksi. Rituaalin suoritavat 15–16-vuotiaat pojat, jotka tunnetaan nimellä *"petelar"*, sillä ehdolla, että he ovat *"seksuaalisesti puhtaita"*, uskomus, jonka uskotaan varmistavan rituaalin tehokkuuden. Kukon verellä piirretään poikien otsaan risti hyvän terveyden takaamiseksi koko vuoden. Oviin ja portteihin on myös piirretty risti, ja kukon pää on sijoitettu portin itäpuolelle suojaamaan pahoja voimia vastaan.

Erityisesti Strandzhan alue pitää pyhää Euthymiusta suuressa arvossa, ja paikalliset uskovat, että hän suojaa pahoilta lastensairauksilta, kuten halvaantumiselta ja epilepsialta. Tällä alueella on tapana, että naiset kantavat mustia kukkoja lastensa terveyden vuoksi.

Vapaapäivä sisältää erilaisia perinteisiä ruokia ja uhrikukosta valmistettua kurbania, joka kypsennetään kokonaisuutena. Osa rituaaliruoosta jaetaan perheen ja naapureiden kanssa lasten hyvinvoinnin vuoksi. Tyttörien kodeissa uhrataan valkoinen kukko, joka symboloi tyttöjen terveyttä ja vaurautta.

Mikki Lehessalo

Lähde: Novinite tammikuu 2025

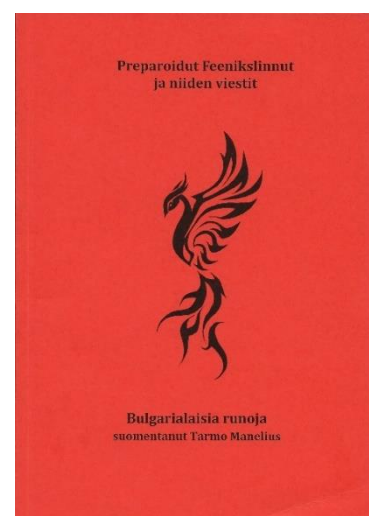
Suomi-Bulgaria-seuran Porin seudun osasto järjestää

15.5. klo 16.00-18.00 kaikille avoin, kertaluontoinen Lukupiiri teemalla "Bulgarialaisia runoja suomentanut Tarmo Manelius".

Paikka: Seminaarihuone 1, Porin pääkirjasto, Gallen-Kallelankatu 12, 28100 PORI

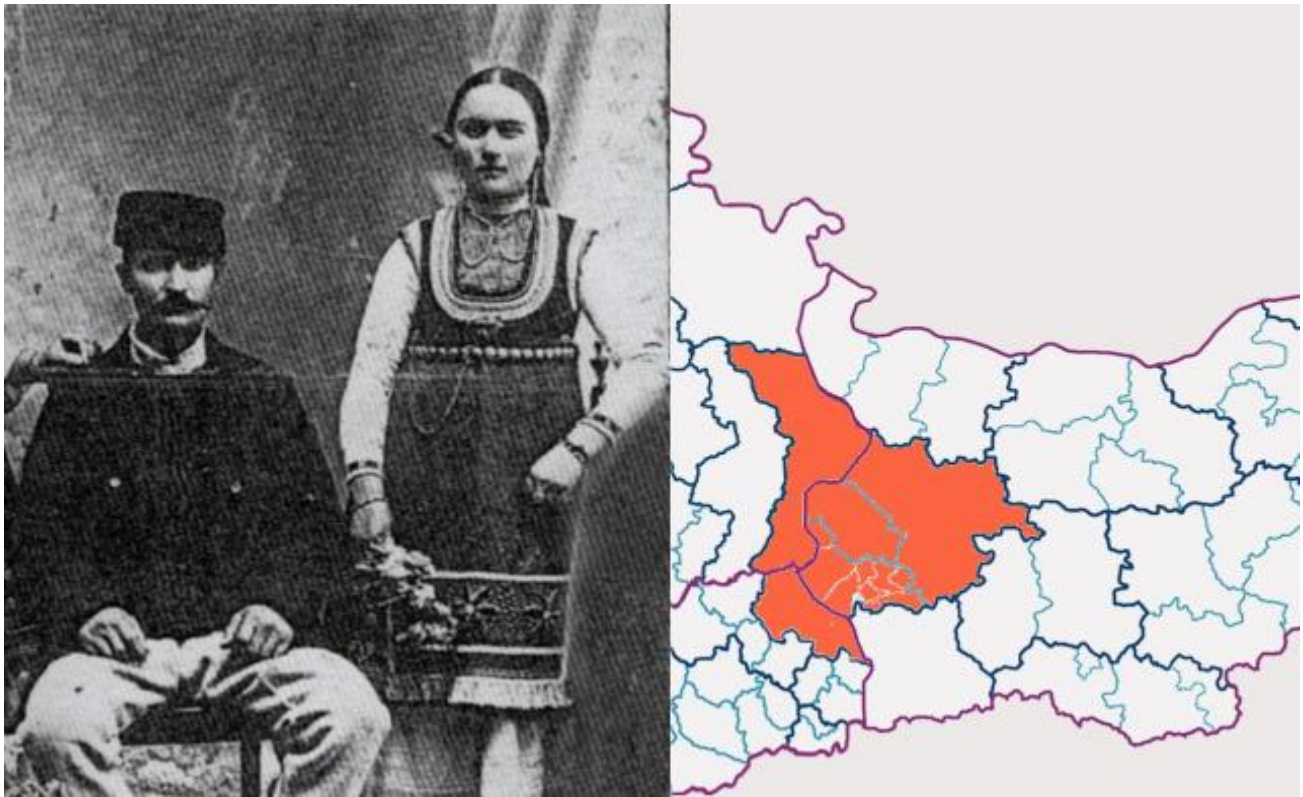
Teos: Preparoidut Feenikslinnut ja niiden viestit – Bulgarianlaisia runoja (suomentanut Tarmo Manelius).

Irina Stamboliyska

Etnistä erimielisyyttä Balkanilla

@Wikimedia Commons

Bulgarialaiset tutkijat puolustavat läntisten reuna-alueiden bulgariaalaisten identiteettiä serbiien väitteitä vastaan

Bulgarian tiedeakatemian tutkijat ovat kiistäneet Serbiassa esitetyt väitteet, jotka kyseenalaistavat läntisten reuna-alueiden väestön bulgariaalaisen identiteetin. Nämä spekulatiot, joiden tarkoituksena on edistää niin kutsutun "Shopi -kansakunnan" olemassaoloa, on kumottu tiukasti todisteilla. Tammikuun puolivälissä läntisten reuna-alueiden bulgariaalaiset ilmaisivat voimakkaan vastustuksensa sille, mitä he pitävät yrityksenä luoda keinotekoinen etninen kuilu Bulgarian kanssa.

Paikallinen bulgariaalaisyhteisö lähetti kirjeen Serbian presidentille Aleksandar Vucicille, Belgradin keskeisille instituutioille ja EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöille. Kirjeessä he tuomitsivat toistuvat pyrkimykset levittää ajatusta erillisestä "shopi -kansakunnasta" ja "shopi -kielestä" bulgariaalaisten asuttamilla alueilla. Nämä aloitteet ovat herättäneet huomattavaa tyytymättömyyttä alueen bulgariaalaisissa, jotka pitävät niitä suorana haasteena kansalliselle identiteetilleen.

Professori Georgi Nikolov Makedonian tieteellisestä instituutista kritisoi näitä teorioita alemman tason serbialaisten tutkijoiden manipulointina. Lainaten kirjailija Ljuben Karavelovia hän vertasi näitä väitteitä opportunistiseen yritykseen anastaa identiteettiä ja lisäsi, että Belgradin vaikeneminen tällaisista asioista voidaan tulkita

hiljaiseksi osallisuudeksi. Professori Nikolov kehotti myös Bulgarian poliittisia johtajia omaksumaan selkeämmän kannan ja ryhtymään asianmukaisiin diplomaattisiin toimiin asian ratkaisemiseksi.

Professori Anna Kocheva Bulgarian kielen instituutista korosti, että kampanja bulgarialaisia vastaan läntisillä reuna-alueilla ei perustu kielellisiin argumentteihin, vaan näyttää kumpuavan laajemmista poliittisista motiiveista. Hän ehdotti, että Serbia saattaa laajojen sisäisten mielenosoitusten keskellä etsiä ulkoista vastustajaa huomion kääntämiseksi. Hän varoitti, että tällainen taktiikka on vaarallista ja haitallista Serbian pyrkimyksille EU:n jäsenyyteen ja alueen yhteiseen tulevaisuuteen.

Molemmat tutkijat korostivat, että läntisten reuna-alueiden bulgarialaisia käytetään pelinappuloina Serbian poliittisissa liikkeissä. Professori Kocheva totesi, että tarvittaessa Bulgaria voisi tarjota maanmiehilleen alueella tukea heidän identiteettinsä ja etujensa puolustamiseksi.

"Shopi"

Termi "Shopi" (tai "Šopi") viittaa ihmisryhmään Balkanilla, erityisesti alueilla, jotka tunnetaan nimellä Shopluk tai Šopluk. Tämä mesoalue sijaitsee enimmäkseen Länsi-Bulgariassa, ja pienemmät osat ulottuvat Itä-Serbiaan ja Itä-Pohjois-Makedoniaan, jossa kolmen maan rajat yhtyvät.

Suurin osa Shoplukin alueen ihmisistä tunnistaa bulgarialaisiksi, mukaan lukien Serbian vuonna 1919 liittämillä alueilla. Kuitenkin Serbiassa ennen vuotta 1919 asuneet tunnistavat yleensä serbeiksi, kun taas Pohjois-Makedoniassa asuvat pitävät itseään etnisiinä makedonialaisina.

Shoplukin rajoista Bulgariassa keskustellaan. Kapein määritelmä rajoittaa sen Sofian laaksoon, joka ympäröi Sofian kaupunkia. Laajempi ja yleisempi käsitys alueesta kattaa kuitenkin Keski-Länsi-Bulgarian ja Bulgarian asuttamat alueet Serbiassa. Laajin määritelmä, vaikkakin harvemmin käytetty, sisältää osia Luoteis-Bulgariasta.

"Läntiset reuna-alueet"

Termi "Bulgarian läntiset reuna-alueet" viittaa useisiin alueisiin nykyisessä Kaakkois-Serbiassa ja Kaakkois-Pohjois-Makedoniassa, alueisiin, jotka olivat historiallisesti osa Bulgariaa ja joissa asui pääasiassa etnisiä bulgarialaisia.

Nämä alueet luovutettiin serbien, kroaattien ja sloveenien kuningaskunnalle vuonna 1920 Neuillyn sopimuksella ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Serbian vuoden 2022 väestönlaskennan mukaan Bosilegradin ja Dimitrovgradin kunnissa asuu pääasiassa etnisiä bulgarialaisia.

*Mikki Lehessalo
Novinite tammikuu 2025*

Juustosääntö

@Pixabay

Bulgarian uusi juustosääntö: sano hyvästit perinteisille mauille

Bulgarian maatalous- ja elintarvikeministeriö on päättänyt muuttaa juuston valtion standardia, jolla voi olla merkittäviä vaikutuksia meijeriteollisuuteen. Uuden asetuksen mukaan valkoisen suolavesijuuston (sirene) vesipitoisuus rajoitetaan 65 prosenttiin. Kriitikot pitävät tätä liikettä, josta keskusteltiin kansallisessa elintarvikeneuvostossa, askeleena kohti nopeasti kypsyviä juustoja, jotka eivät noudata perinteisiä tuotantomenetelmiä.

Tohtori Sergei Ivanov kuluttajansuojajärjestöstä "Aktiiviset kuluttajat" ilmaisi huolensa ja totesi, että muutos mahdollistaisi tuotteiden markkinoinnin juustona, vaikka niitä ei ole valmistettu vakiintuneiden, vuosisatoja vanhojen juustonvalmistusmenetelmien mukaisesti. Hän korosti, että alkuperäinen valkoisen suolavesijuuston valmistustekniikka ylläpitää 55%:n kosteustasoa, mikä edistää juuston ainutlaatuista makua. Aiemmat määräykset asettivat kosteudelle 60%:n enimmäismäärän, mutta uuden

säännön myötä rajaa nostetaan 5%, mikä sulkee pois perinteisen käymisprosessin, joka mahdollistaa juuston kypsymisen.

Tätä muutosta ovat kritisoineet voimakkaasti sekä maidontuottajat että kuluttajaryh-
mät, jotka väittävät, että se johtaa nopeasti kypsyvien juustojen lisääntymiseen, joita
pidetään eräänlaisena juustoa jäljittelevänä tuotteena. Nämä nopeasti tuotetut ja
myytävät juustot eivät käy läpi samaa käymis- ja vanhentamisprosessia kuin perintei-
set juustot. Tohtori Ivanov huomautti, että tällaisiin nopeasti kypsyviin juustoihin ei
sovelleta rangaistuksia nykyisten lakien nojalla, mutta tämä uusi standardi voisi hel-
pottaa tuottajien markkinointia aitoina juustoina.

Kriitikot pitävät päätöstä nostaa vesipitoisuusrajaa toimenpiteenä, joka hyödyttää
tuottajia, jotka haluavat välttää perinteisen juuston pitkän ja kalliin kypsytykses-
sin. Tohtori Ivanov, joka on puhunut asiasta äänekkäästi, uskoo, että tämä muutos
heikentää tuotteen eheyttä, jota on valmistettu samalla tavalla tuhansia vuosia.
Asetuksen muutos julkaistiin julkiseen keskusteluun vuoden 2025 alussa, ja se on nyt
kiistanalainen alan sisällä.

Keskustelu muutoksesta on herättänyt kysymyksiä juustontuotannon tulevaisuu-
desta Bulgariassa ja siitä, onko mahdollista säilyttää perinteiset juustonvalmistus-
menetelmät nopeasti kypsyvien vaihtoehtojen kasvavan kysynnän edessä. Maata-
lousministeriön päätös on herättänyt suuttumusta kuluttajansuojaryhmissä, jotka
väittävät, että se voi johtaa muutokseen itse juuston määritelmässä.

*Mikki Lehessalo
Novinite.com helmikuu 2025*

Kutsu

**Martenitsa-Martisor -juhla lauantaina 1.3. klo 14-16,
kulttuurikeskus Caisa, kokoushuone Vehnä**

Vietämme yhdessä Suomi-Romania-Moldova-seuran
kanssa perinteistä martenitsa-martisor juhlaa.

Ohjelmassa yhdessäoloa, musiikkia ja pientä purtavaa.

Ilmoittautumien 26.2. mennessä mikki@lehessalo.com

Tervetuloa!

Hunajasiunauksia

Mehiläishoitajat juhlivat suojeluspyhimyksenään Charalambosia hunajasiunauksilla

Ortodoksinen kirkko kunnioittaa nykyään Pyhän Ihmeidentekijä Charalamboksen muistoa, kunnioitettua hahmoa, joka tunnetaan ihmeellisistä parantumisistaan ja horjumattomasta uskostaan. Tämä päivä on erityisen merkittävä mehiläishoitajille, jotka pitävät häntä suojeluspyhimyksekseen, ja se on liturgisen kalenterin ainoa päivä, jolloin hunajaa siunataan erityisellä rukouksella liturgian jälkeen. Monet uskovat tuovat hunajaa kirkkoihin vihkimistä varten, koska sen uskotaan kantavan jumalallisia siunauksia pyhän esirukouksen kautta. Perinteen mukaan pöydällä on oltava myös hunajaa sisältävä leipä, ja kansanuskomukset varoittavat kotitöistä välttääkseen pyhän vihan, joka voisi vapauttaa taudin.

Pyhä Charalambos oli piispa Magnesiassa, Vähässä-Aasiassa, Rooman keisari Septimius Severuksen hallituskaudella toisen vuosisadan lopussa. Häntä vainottiin kristillisen uskonsa vuoksi ja häntä kidutettiin julmasti, mukaan lukien hänen lihaansa kaaviittiin rautakoukuilla. Hänen haavansa kuitenkin paranivat ihmeellisesti, ja hänen

sinnikkyytensä johti monet pakanat kääntymään, minkä vuoksi heidät myös teloitettiin. Vaikka hänet tuomittiin mestattavaksi, kirkon perinteen mukaan hän kuoli rauhallisesti 113 -vuotiaana ennen kuin teloittajan miekka ehti koskettaa häntä. Hänen viimeinen rukouksensa oli anteeksianto kaikille ihmisille. Nykyään hänen pyhäinjäännöksiään säilytetään Pyhän Stefanoksen luostarissa Meteorassa, Kreikassa.

Pyhimyksen nimi tarkoittaa "*vahvaa*" tai "*voimakasta*", mikä symboloi hänen kestävyytään ja jumalallista armoaan. Sen lisäksi, että häntä pidetään suojelijana sairauksia ja epidemioita vastaan, hänet yhdistetään myös vuodenaikojen vaihteluun, koska kansanuskomusten mukaan tästä päivästä (10.2.) lähtien maa alkaa lämmetä, mikä tekee siitä sopivan viljelyyn.

Tänään muistetaan myös Pyhää Valentinaa, kristittyä marttyyria, joka kärsi vainoa keisari Maximilian II Galeriuksen aikana vuonna 308. Hän oli harras nuori nainen Palestiinan Kesarean alueelta. Kun hänet käskettiin tekemään pakanallinen uhri, hän heitti sen sijaan kiven alttarille ja käänsi selkänsä siellä palavalle tulelle. Tämä uhmas teko sinetöi hänen kohtalonsa, ja hänet mestattiin uskonsa vuoksi.

Lisäksi kirkko kunnioittaa pyhiä naismarttyyreja Ennataa ja Paavalia, joita kidutettiin ja jotka teloitettiin kristillisen vakaumuksensa vuoksi kolmannen vuosisadan alussa Palestiinan kuvernöörin Firmilianiuksen vallan alla. Heidän lujutensa kärsimyksen edessä muistetaan todistuksena heidän uskostaan.

Nimipäiviä viettävät nykyään Charalampi, Harry, Haralan, Lambi ja Lambo sekä Valentin-nimeä kantavat henkilöt. Pyhän Valentinuksen juhlijat viettävät myös toista nimipäivää 14. helmikuuta katolisen Pyhän Valentinuksen kunniaksi.

Mikki Lehessalo
Novinite.com helmikuu 2025

Yleinen kokous
27.3.2025 klo 17.00 alkaen
Kulttuurikeskus Caisa,
Kaikukatu 4B, 00530 Helsinki
Tervetuloa!

Bulgaria oli Balkanin suurvalta

600-luvun lopulla turkkilaisheimo ylitti Tonavan ja asettui Bulgariaan. Kaksi vuosisataa myöhemmin he olivat suurvalta, joka uhkasi jopa mahtavaa itäroomalaista Bysantin valtakuntaa.

Tsaari Samuilin valtakunta levittäytyi koko Balkanin alueelle.

© Dennis Jarvis from Halifax, Canada/Wikimedia Commons & Dimitar Rizov (1862–1918)/Wikimedia Commons

Nykyään Bulgaria on pieni valtio Euroopan laidalla. Keskiajalla se oli kuitenkin suurvalta, joka pystyi uhmaamaan jopa Bysantin valtakuntaa.

Sen loiston päivät alkoivat, kun turkkilainen ratsastajakansa, niin sanotut protobulgarialaiset eli bolgaarit, ylitti Tonavan vuosina 680–681 ja asettui joen eteläpuolelle.

He alistivat alueen slaavit ja alkoivat valloittaa naapurimaitaan. Pian he valtasivat laajoja alueita Bysantin valtakunnasta.

Vuosina 893–927 hallinneen kunnianhimoisen tsaari Simeon I Suuren aikana maa oli suurimmillaan ja ulottui Adrianmerelle, Egeanmerelle ja Mustallemerelle.

Simeonin valtakausi oli myös Bulgarian taiteen ja kulttuurin kulta-aikaa. Historioitsijoiden mukaan esimerkiksi kyrilliset aakkoset kehitettiin tuon ajan Bulgariassa.

900-luvun lopulla valtakunta alkoi kuitenkin hajota. Bysantin keisari Basileios II näki tilaisuuden tulleen ja hyökkäsi maahan, joka oli vuosisatoja uhannut hänen valtakuntansa suurvalta-asemaa.

Kaaos sysäsi Basileioksen sotaan

Basileioksella oli syynsä rynnätä suin päin sotaretkelle bulgaareja vastaan. Keisari sai vallan kaaoksen keskellä vuonna 963, kun hänen isänsä Romanos II kuoli vasta 24-vuotiaana.

Romanos oli ehtinyt nimittää poikansa Basileioksen ja Konstantinoksen hallitsijoiksi. Pojat eivät kuitenkaan Romanoksen kuollessa olleet vielä viittäkään vuotta, joten heidän äidistään Theofanosta tuli todellinen vallankäyttäjä.

Vallanvaihto aiheutti kuitenkin levottomuutta ja epävarmuutta, jotka loivat hedelmällistä maaperää juonitteluille. Pian kenraali Nikeforos II Fokas julistautui keisariksi.

Kenraali nautti suurta suosiota saavutettuaan mahtavia voittoja maan vihollisia vastaan. Hänet kruunattiin 16. elokuuta Konstantinopolissa kansan hurratessa.

Kruunajaiset eivät tuoneet vakautta. Kunnianhimoinen upseeri Johannes I Tzimiskes juoni yhdessä rakastajattarensa eli keisarin vaimon kanssa Nikeforos II Fokaksen murhan.

Tzimiskes nousi itse valtaistuimelle, mutta vasta lähetettyään Theofanon luostariin rangaistuksena juoneen osallistumisesta. 18-vuotias Basileios kruunattiin keisariksi vasta Johannes I Tzimiskeksen kuoltua vuonna 976.

"Hänelle kotiinpaluun aika oli vasta, kun työ oli tehty." Kronikoitsija Mikael Psellos Basileios II:sta.

Basileioskaan ei saanut hallita rauhassa. Hän kukisti kapinan vuonna 979 ja karkotti vaikutusvaltaisen ja kunnianhimoisen hovieunukki Lekapenoksen vuonna 985, mutta paikka vallan kahvassa ei ollut kiveen hakattu.

Hän katsoi, että vain pikainen ja voitokas sotaretki arkkivihollista Bulgariaa vastaan turvaisi hänen asemansa.

Hän lähti matkaan vuonna 986, mutta hätäisesti suunniteltu sotaretki päättyi verilöylyyn bulgaarien tappaessa suuren osan Basileioksen joukoista väijytyksessä Trajanuksen portilla.

Avoliitto soi sotilaallista etua

Tappio rohkaisi Basileioksen haastajia. Kenraali Bardas Fokas oli jo pitkään havigellut valtaistuinta ja päätti nyt toteuttaa haaveensa. Hän julistautui keisariksi ja aloitti sotaretken Vähä-Aasiaan.

"Enää hän ei pukenut keisarin kaapua vain kuvitelmissaan vaan myös todellisuudessa", kirjoitti bysanttilainen kronikoitsija Mikael Psellos.

Bardas Fokas iloitsi kuitenkin turhan aikaisin. Basileios oli päättänyt, ettei enää koskaan pelkäisi vihollisiaan tai kilpailijoitaan niin, että se ohjaisi hänen tekemisiään. Hän laati ovelan suunnitelman, johon kuului liitto Kiovan suuriruhtinaan Vladimir Suuren kanssa.

Vladimir saisi vaimokseen Basileioksen sisaren Annan ja lähettäisi vastineena 6 000 varjagia eli slaavilaista ja pohjoismaista eliittisotilasta. Sotilaat saapuivat juuri sopivasti apuun lyömään Bardas Fokaksen taistelussa vuonna 989.

Bardas Fokas kuoli taistelussa, kun bysanttilaissotilaat "leikkelivät hänet palasiksi perättäisin miekaniskun. He irrottivat hänen päänsä ja veivät sen Basileiokselle", kuvasi Mikael Psellos.

Kun sisäiset viholliset oli saatu kuriin, oli ulkoisten vihollisten vuoro. Basileios teki sotaretkiä muun muassa Georgiaan, Syyriaan ja Italiaan. Sitten oli aika alkaa taistoon päävihollista eli Bulgariaa ja tsaari Samuilia vastaan.

Keisari oli kuin luotu kentälle

Bulgaarit olivat olleet Bysantin keisarikunnan arkkivihollisia yli vuosisadan. Bysantin taloudellisesta ja sotilaallisesta ylivoimasta huolimatta sitkeät bulgaarit olivat kerta toisensa jälkeen osoittaneet kykynsä haastaa Bysantin valtaa alueella.

"Keisari sokaisi noin 15 000 vankiaan." Kronikoitsija Johannes Skylitzes.

Basileios oli siis vakaasti päättänyt nujertaa bulgaarit. Joka vuosi hän lähetti joukkonsa hyökkäämään heidän maahansa. Bysanttilaiset piirittivät kaupunkeja sotilaiden ryöstellessä ja hävittäessä ympäristöä.

Vihollisella oli alivoima, mutta se teki silti kiivasta vastarintaa sissi-iskuilla maksaen Basileiokselle runsaasti verta ja rahaa.

Basileios oli kuitenkin vankkumaton. Keisari oli lyhyt ja tanakka – ja kirjoitusten mukaan yhtä itsepäinen kuin miltä näytti. Koreilu ja vallan tunnukset eivät kiinnostaneet häntä.

Hän pukeutui vaatimattomasti tummaan viittaan ja vältteli parhaansa mukaan koristautumasta koruin ja jalokivin, jotka perinteisesti kuuluivat keisarilliseen arvokkuuteen. Kentällä hän oli kova.

"Hän poikkesi keisarien tavasta lähteä matkaan kevään puolivälissä ja palata kotiin jo kesällä. Hänelle kotiinpaluun aika oli vasta, kun työ oli tehty", Mikael Psellos kertoi.

"Hän kesti talven kylmyyden ja kesän kuumuuden ja oppi hillitsemään janonsa. Itse asiassa hän osasi hallita kaikkia luonnollisia halujaan. Mies oli kova kuin teräs", hän lisäsi.

Uskalias liike vangitsi vihollisen

Sinnikkyys toimi. Vuosien väsytystaistelu oli heikentänyt bulgaareja pahoin, ja heinäkuussa 1014 käytiin viimeinen taistelu, jossa Basileioksen ja tsaari Samuilin armeijat kohtasivat Kleidionissa Lounais-Bulgariassa.

Tsaari Samuil tiesi, että hänen suurin toivonsa oli estää bysanttilaisia siirtymästä sisämaahan. Hän käski miestensä kaivaa juoksuhautoja pitkin rajaa ja linnoittaa laaksoja ja vuoristosolia, joiden kautta vihollisen olisi kuljettava päästäkseen sisämaahan.

Eräs lujimmin linnoitetuista oli Kleidionin sola, jonka läpi päästyään vihollinen voisi edetä lähes vapaasti Bulgarian sisämaahan.

Puolustautumista varten tsaari Samuil kokosi armeijan, jonka vahvuus oli joidenkin lähteiden mukaan jopa 45 000 miestä.

Linnoitus vaikutti aluksi toimivalta. Kun Basileioksen joukot lähestyivät solaa, heitä vastassa oli vankka paaluvarustus ja tuhansia puolustautuvia bulgaareja.

Basileios keksi kuitenkin keinon. Hän lähetti lähimmän kenraalinsa Nikeforos Xifiaksen marssimaan pienemmällä joukolla vuoren ympäri ja kiertämään tsaari Samuilin joukot kauempana olevan solan kautta, jotta tämä voisi hyökätä niiden kimppuun takaapäin.

Yllätyshyökkäys sai hämmästyneet bulgaarit välittömästi hylkäämään paaluvarustukset ja kiirehtimään takaisinpäin puolustamaan Nikeforos Xifiaksen hyökkäyksen kohteeksi joutuneita joukkoja.

Basileios käytti sekaannusta hyväkseen ja tunkeutui paaluvarustuksen läpi. Samuilin joukot oli nyt saarrettu ja taistelu hävitty.

Raakuus toi julman lisänimen

Samuilin onnistui paeta ja päästä turvaan läheiseen Prilepin kaupunkiin. Hänen sotilaansa eivät olleet yhtä onnekkaita. Vangittuja odotti kauhea kohtalo.

"Sanotaan, että keisari sokeutti noin 15 000 vankiaan. Hän määräsi, että sataa miestä kohden yhdelle on jätettävä silmä, jotta hän voi johdattaa muut takaisin Samuiliin luo", kirjoitti bysanttilainen kronikoitsija Johannes Skylitzes noin vuonna 1090.

Näky silvotuista sotilaista vaikutti voimakkaasti tsaari Samuiliin. "Kun hän näki heidän saapuvan sellaisessa joukossa ja sellaisessa kunnossa, hänellä ei ollut henkistä voimaa hillitä järkytystään.

Hän pyörtyi ja synkkyys valtasi hänet, kun hän kaatui maahan. Hän sai sydänkohtauksen ja kuoli kaksi päivää myöhemmin 6. lokakuuta", Johannes Skylitzes jatkoi.

Ei ole ollenkaan mahdotonta, etteikö Basileios olisi sokeuttanut vankeja. Kapinoitsijoiden silpominen ja sotavankien teloittaminen oli Bysantin sotilasjohdossa yleinen käytäntö.

Eräällä Pohjois-Syyrian sotaretkellä Basileios itse määräsi katkaisemaan useiden beduiinivankien kädet.

Nykyhistorioitsijat kuitenkin arvelevat, että keisarin propagandassa lukumäärää liioiteltiin. Tarkoitus oli luultavasti paisutella Basileioksen voimaa ja häikäilemättömyyttä ja siten herättää pelkoa mahdollisissa vihollisissa.

Temppu näyttää toimineen, sillä keisarin julma käytös lunasti hänelle hyytävän nimen Bulgaarintappaja.

Kostonhimoiset bulgaarit sinnittelivät neljä vuotta, mutta vuonna 1018 heidän oli luovutettava ja alistuttava Basileioksen vallan alle. Voitto sai myös nyky-Serbian alueella sijainneen naapurivaltakunnan nöyrytymään, ja ensimmäistä kertaa 400 vuoteen Bysantti ulottui jälleen Tonavalle.

Menestys ei kuitenkaan ollut ikuista. Askeettinen ja määrätietoinen keisari ei koskaan perustanut perhettä, eikä hänellä siis ollut perillisiä.

Niinpä Basileioksen kuoltua vuonna 1025 keisarikunta ajautui jälleen kerran kaaokseen. Muutaman sukupolven kuluttua Bysanttia uhkasivat taas sisäinen sekasorto ja ulkoiset viholliset.

Mikki Lehessalo

Lähde: Historia.fi/Else Christensen

Osastojen osoitteet

SUOMI-BULGARIA-SEURA r.y.

Puheenjohtaja Ilkko Suvilehto, bgtoimitus@yahoo.com

Sihteeri Maija Boshkov, puh 0400 445481, email: maija.boshkov@outlook.com

TURUN BULGARIA-SEURA

Puheenjohtaja Daniel Valtakari, puh 040 7720276 email: daniel.valtakari@abo.fi

SUOMI-BULGARIA-SEURAN PORIN OSASTO

Puheenjohtaja Irina Stamboliyska, Annikintie 18 A 6, 28370 Pori, puh 044 3340877, email: iristamboliyska@gmail.com

Sihteeri Milena Stoicheva, Otavankatu 17 A 6, 28100 Pori puh 0500 571159, email: milena.stoicheva@edupori.fi

SUOMI-BULGARIA-SEURAN VALKEAKOSKEN OSASTO

Puheenjohtaja Jouni Rantanen Otvakuja 4 37630 Valkeakoski, puh 040 7587229, email: jouni.rantanen.jr@gmail.com

Sihteeri Anu Talvitie Otvakuja 4 37630 Valkeakoski, puh 040 8483036